

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia|| Ivridica,|| Sev Ivs Civile Theologicvm,||

Fickler, Johann Baptist

Dilingæ, 1575

VD16 F 976

De anathemate & excommunicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63414)

psi, & summario quodam ordine eorundem in-
torum legibus adiunctas tibi legendas proposui,
que absurdum aliquid me facturum existimarem.
Principum legibus, quas superius ex codice Iuliano
recensui, eorundem monumenta illic omnia
alijs verò annotata, adijcerem, cum hac omnia
vnum eundemq, vindicanda scilicet religio-
thodoxæ scopum tendat. Quare hac & in partem
ram nostram boni consulere velis rogamus.

Anathema est
p̄cio à Chri-
sti corpore: &
fieri anathēa.
p̄scindi ab-
eodem. Quæ
authoritas ec-
clesiæ, hoc est
summæ eius
hierarchis, re-
ctorib. & pa-
storib. in con-
tumaces &
suis iusionib.
ac moderatio-
nib. rebelles
conuenit.
Auth. De Ec-
cle. tit. in prin.
Huic compa-
ratur ex com-
municatio ma-
ior. de qua
vide apud An-
ton. Nobriß.
Sapient. 14.
Anathema
quid sit.

DE ANATHE- MATE SIVE EXCOM- MUNICACIONE.

IULIANIAN IMP. IN EDDICTO AD
populum Constantinopolit. s. Quæ-
niam autem.

Quoniam autem quidam verba pro Tho-
odoro facientes, cum proferuntur impietate
conscripta, propter insertam eis blasphemiam
confinunt quidē dicere, quod impia sunt
autē qui talem impietatem euomunt, recedunt
anathematizare. Miramur eorū demerentem
quod diuinæ scripturæ contraria agunt
apud Deum, impius & impietas eius: *anathema*
enim cum actore punietur. Si autem impietas
impietati horribilis est Deo, ille qui impietas
certe separatus est talis à Deo, & anathema
iuste subijcitur. Anathema enim nihil aliud
est, quam a corpore Christi & a
ecclesiæ communione separatio.

significat, nisi à Deo separationem, sicut in veteri & nouo testamento iudicium de anathemate significat. Quod autem & Deus eos qui non permanent in verbo veritatis ipsius separatos esse ab Ecclesia dicit, in Euangelio secundum Ioannem Iudæos alloquens, sic ait: Omnis qui facit peccatum, seruus est peccati: Seruus autem non manet in domo in æternum, filius autem permanet in æternum. Quod autem quæ Dominus nominat domum, diuina scriptura Ecclesiæ Dei viui vocat, Apostolus testatur in Epistola prima ad Thimoth. Si verò quidam dicunt non oportere Theodorum post mortem anathematizari, sciant qui talem hæreticum defendunt, quod omnis hæreticus ad finem vitæ in suo errore permanens, iuste perpetuo anathemati & post mortem subijcitur: & hoc in multis hæreticis, & antiquioribus & prioribus factum est, idest, Valentiniano, Basilide, Marcione, Corinthe, Manichæo, Eunomio & Beroso. Hoc autem idem & in Theodoro factum est, & in vita accusato, & post mortem anathematizato à sanctis Patribus, quibus si credere voluerint, vt hæretici eius defensores, vel impie Epistola, quam ipsi defendunt, credant: quæ licet Theodorum collaudet, manifestè tamen dicit, quod in Ecclesia à sanctis Patribus anathematizatus est, & ex illo plurima inquisitio facta est de eius conscriptis, vt potè plenis immitate. Hoc autem tunc faciebant catholice Ecclesiæ doctores, ne simpliciores legentes il-

Y y   lius

Ioan. 8. que
verba, repetit
glo. in l. fi. s.
pen. suo. ver.
seruo. C. de
senten. pass.
& restit.

Hæreticos &
post mortem
posse ex com-
municari.

Theodorus
hæreticus, de
quo plura Ni-
cephor. eccles.
histor. lib. 13.
cap. 2. & lib.
17. cap. 22.

Vbi etiam
quædam ex
hoc edicto in
Theodorum
recitantur.

lius impia conscripta, à recta fide declinante
 Quod autem impij, licet non in vita in sum
 personam anathema susceperint, tamen & post
 mortem anathematizantur à Catholica Eccle-
 sia, ostenditur à sanctis synodis. Nicena enim
 synodus eos qui impij Arii sectam colunt, hoc
 nomine anathematizauit. Quæ autem in Con-
 stantinopoli congregata est, impiam Macedo-
 nij hæresim similiter condemnauit: sed tamen
 Dei sancta Ecclesia & post mortem Arium &
 Macedonium nominatim anathematizauit. Cuius
 autem ex multis probationibus conuincen-
 tur, quod superuacue & impie agunt, qui Theo-
 dorū & impietatem eius defendunt, à catholice
 vanam occasionem confugiunt, dicentes non
 oportere eum anathematizari, eo quod in co-
 municatione Ecclesiarum mortuus est. Oportet
 autem scire eos, quod illi moriuntur in co-
 municatione Ecclesiarum, qui commune pro-
 tatis dogma, quod in vniuersali Ecclesia pro-
 dicatur, vsque ad finem seruauerunt. Ille enim
 vsq; ad mortem in sua permanens impietas
 ab omni Ecclesia eiecus est. Itaque & omnis
 plenitudo Mopsuestena Ecclesia, in qua Ep-
 scopus dicitur fuisse, cum inuenisset, quod de
 ganis & Iudæis & Sodomitanis, à sanctis Pa-
 tribus conuenerat, deleuerunt ipsi ex illis
 à sacris Ecclesie diptychis eius nomen, sicut
 gesta in eadē ciuitate apud concilium Episcopo-
 rum illius prouinciæ confecta ostendunt. Illi
 ramur igitur Theodori sequaces, qui eum
 impie

Nicana sy-
 nodus.
 Constanti-
 nopolitana.

Qui morian-
 tur in cōmu-
 nione Eccle-
 siæ.

impietatem eius, tanquã suam, defendunt, cū
 Ecclesia in qua fuit Episcopus, vt potè hæretic-
 um, ex multis temporibus eū eiecit. Quod au-
 tem ad condemnationē suam talem occasionē
 proponunt defensores Theodori, scire licet ex
 ipso aduersus Iudam factō tremendo iudicio.
 Ille enim cum putasset latere eum, qui occul-
 ta hominum cognoscit, Sacramentis com-
 municauit cum Apostolis, sed tamen nihil ei
 profuit, quòd cum dolo communicauit, Sed
 licet post mortē eius duodecim nominati sint
 discipuli, sicut Ioannes Euangelista dicit, Tho-
 mas autem, qui Dydimus dicebatur, vnus ex
 duodecim, non erat cum ipsis quando vena-
 rat Iesus: tamen hoc nō liberat Iudam à condē-
 natione, aut connumerari facit Apostolis. Vn-
 de post ascensionem Domini Apostoli per suā
 sententiā eundem Iudam etiam post mortem
 condemnauerunt, & alium pro illo introduce-
 runt. Quòd autem vanam occasionem propo-
 nunt, dicentes, nō oportere hæreticos mortuos
 anathematizari, & ex ipsi Domini verbis ostē-
 demus. Impios enim & adhuc viuos martuos
 nominat, dicēs: Dimitte mortuos sepelire mor-
 tuos suos, sicut iustos, & iam defunctos, viuos
 nōinat. Dicit enim de Abrahā & Isaac & Iacob
 quod Deus nō est mortuorū sed viuorum. Si er-
 go secundū verba illorū non oportet hæreticos
 mortuos anathematizati, nec viui hæretici ana-
 thematizabuntur, quos domin⁹ mortuos vocat,
 quia separati sunt ab ipso, qui dixit: ego sū vita

Communio
 Iudæ nihil
 profuit.

Ioan. 20.

Act. 1.

Mat. 8.

Mat. 22.

De morte
 hæreticorū le-
 gitur in De-
 cret. 24. q. 2.
 ca. sane pro-
 fertur.

Yy 2 &

& secundum eos, iam nec viui nec mortui heretici anathematizabuntur: & sine causa illa Apostolica doctrina tradit anathematizari eos, qui tradunt præter quod accepimus: hæc causa sanctæ Synodi hæreticos condemnauerunt, sine causa, & alij sancti Patres et doctores

Hierem. 49. Ecclesiæ hæreticos anathematizauerunt. Culpent autem & Hieremiã Prophetã, dicentem: Execrandus, qui opera Domini facit negligenter, & Dauid Prophetam, dicentem: Execrabitur qui declinant à mandatis tuis. Et vt cõpendiosè dicamus, oẽm diuinam scripturam in diuersis locis, tales cõdemnationes impijs inferens. Sin autem illi, qui negligenter opera Dei faciunt, & peccant in mandatis eius, talibus cõdemnationibus subiiciuntur: quanto magis impius Theodorus, qui talia aduersus ipsum magnum Deum, & saluatorem nostrum Iesum Christum blasphemauit, iustè condemnatus est & anathematizatus? Et hæc quidem sufficiebant super memoratas, & alijs nostris libris in scriptis probationes, quas protulimus, ostendentes quod oportet etiam post mortem hæreticos cõdemnare, confundere eos, qui Theodorum defendunt, & compescere à tali impietate. Quoniam autem contentiosè in iisdem permanserunt etiam quod est amplius, dicemus: quia quidam ex ipsis in Nicæna sancto synodo conuenerunt & expositæ ab ea fidei definitioni vel symbolo subscripserunt, quoniam postea contrarij sapientes apparuerunt, alij quidem viui, alij autem post

post mortem anathematezati sunt à Damaso
 sanctæ memorię Papa antiquioris Romæ, & ab
 vniuersali Sardicensi synodo, prout testatur
 sanctus Athanasius, Sed & Chalcedonensis san-
 cta synodus Donnum Antiochiæ factum Epi-
 scopum, post mortem condemnavit, quod aus-
 us est scribere, operere solum taceri duode-
 cim capitula sancti Cyrilli. Quoniam autem
 Theodori defensores hæretici omni proposi-
 tione & conatu excidentis præsumunt dicere
 ad deceptionem ignorantium, quod, sanctæ
 memoriæ, Cyrillus in aliqua parte Epistolæ
 illum collaudauit: ex multis ostenditur quod
 non conuenit eorum conamen dictis à sancto
 Cyrillo indiuerfis eius libris contra impium
 Theodorum, in quibus magis impium omni-
 bus alijs hæreticis eum ostendens, deinde non
 sustinens plurimas & maximas eius blasphemias
 contra magnum Deum & saluatorem
 nostrum Iesum Christum dictas, exclamauit,
 ita dicens: Expauit cœlum super hoc, & hor-
 ruit amplius vehementer, dicit Dominus: O
 intollerabilem malignitatem, ò linguam lo-
 quentem iniquitatem contra Deum, & men-
 tem in altitudinem cornu extollentem. Et ite-
 rum: impone homo linguæ tuæ ostium &
 seram, cessa cornu in altitudinem extollens, &
 loquens iniquitatem aduersus Deum. Quous-
 que insultas patienti Christo? In mente habe
 scriptum à diuino Paulo: sic autem peccantes
 in fratres & percutientes eorum infirmam con-
 Y y 3 scien-

Hæretici ex
 communicati
 à Damaso
 papa.

Cyrilli excla-
 matio in blas-
 phemias Theo-
 dori hæretici.

1. Cor. 8.

Ezech. 16.

scientiam, in Christum peccatis. Et ut aliquid etiam ex Prophetis loquar codicibus: multiplicata est Sodomata ex te, superasti Paganorum verbositates, quas contra Christum feceris, stulticiam existimantes crucem: nihil esse edidisti Iudaicae superbiae crimina. His igitur condemnationem Theodori, sic à sancto Cyrillo dictis, licet aliquis concedat, secundum illius verba sancti Cyrilli aliquid pro Theo. dicitur, neque hoc liberat illum à condemnatione. Inuenimus enim quòd multi sanctorum Patrum quosdam hæreticos collaudauerunt: sicut & sancti Damasus & Athanasius, & Basilius Apollinarianum, et sanctus Leo Eutychen: & tamen cognita eorum impietate, non propter hoc eorum condemnationem & anathematum quòd postea contra eorum personam & impietatem factum est, &c. Et post hæc pergit Iulianus orationem proseguendo de huiusmodi anathematis: in. §. Quæstione circa fin. Edit.

Quæstione aliqua post mortem Cæciliani eo mota, quòd ab Ecclesiastica traditione decessisse dicebatur, & propter hoc quibusdam à Catholica Ecclesia separatis, scribit ad Bonifacium idem Augustinus sanctus, quòd non oportet aliquos idèd separare sese à Catholica Ecclesia. Si enim uero essent ea quæ Cæciliano inferretur, & manifestatus esset contrarium aliquo Ecclesiastico statui sapuisse, etiam post mortem eum anathemati subijcerem. Sed & regula huiusmodi Synodi Africanæ statuit Episcopos, qui huiusmodi

De hoc Cæciliano vide Niceph. lib. 9. cap. 43.

facultates in testamento, vel ex intestato heretico reliquunt, oportere & post mortem anathematizari. Super hac autem omnia quis ignorat ea que nostris temporibus in Ecclesia antiquioris Romæ contra Dioscorum acta sunt? Qui cum nihil in fide peccasset, tamen propter solum Ecclesiasticum ordinem post mortem ab eadem sancta Ecclesia Romana anathematizatus est. Si igitur nihil in fidem peccantes Episcopi, propter solum Ecclesiasticum ordinem, & propter causam pecuniariam anathemati & post mortem subijciuntur: quanto magis Theodorus, qui in ipsum Deum peccauit? Quantum autem ad insipientiam dicentium, non oportere anathematizari post mortem eos qui in sua impietate mortui sunt: oportebat nec eos qui iniuste condemnati sunt Patres, post mortem reuocari, quale contigit in Iohanne sanctæ recordationis Episcopo Constantinopolitanæ ciuitatis, ab vniuersali Ecclesia post mortem reuocato, & in Fauiano, sanctæ memoria, & ipso Constantinopolitanæ ciuitatis, iniuste quidem in vita condemnato, iuste autem post mortem reuocato tam à sanctæ memoria Papa Leone, quam à sancta Chalcedonenſi synodo. Ex hoc autem contingit secundum illorum verba, hereticos quidem sanctis Patribus connumerari, ut pote liberatos debita eis condensatione, Sanctos autem Patres iniuste condemnatos hereticis coniungi, ut pote non solum contra eos facta iniqua damnatione, Omnibus autem magis credendus est doctor

Yy 4 dominus

Muius Dioscori meminit Neceph. lib. 14. cap. 47, cum sequentibus. & lib. 15. cap. 30.

Ioan. 13.

dominus Deus noster IESVS CHRISTVS
de se dicens: Sic enim dilexit Deus mundum
vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis
qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam
eternam. Non enim misit Deus filium
suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt
saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum
non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus
est, quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei:
Et spiritus autem sanctus per prophetam David dicit: impios non resurra-

Psal. 1.

in iudicio. Tali igitur Domini sententia punita
aduersus omnem impiũ, & nihil discernentem
inter viuos & mortuos hærecicos, quomodo
audent resistere tali sententia, & eos qui semel
impie egerunt, & propter hoc iam à Domino
condemnati sunt, dicere non oportere mortem
condemnari? Et diuinus apostolus, qui Christum in
semetipso habet loquentem, non solum aduersus homines
sed etiam aduersus angelos talem pronuntia-

Galat. 1.

rentiam, dicens in Epistola ad Galathas. Si
licet nos aut angelus de cælo Euangelizauerit,
præterquã quod Euangelizauimus vobis, anathema
sit. Et quis ita impius est, vt præsumat dicere,
quod Theodori impia scripta, vel eorum tradita est
aliquando sancte Ecclesie, & non statim qui ausus
est tale aliquid locum anathemati subiectus est à
sanctis Patribus.

FRIDERICVS. I. IMP. IN ANTH. ITEM
quacunque, C. de Episc. & cleric. &c.

Quacunque communitas, vel persona, qua
annum in excommunicatione propter
libertatem Ecclesie fractam & violatam per-
seueraverit, ipso iure imperiali banno subia-
ceat, a quo nullatenus extrahatur, nisi prius ab
Ecclesia beneficio absolutionis obtento.

Excommuni-
catum ab Ec-
clesia illico et-
iam imperia-
li banno sub-
iectu esse do-
nec in Eccle-
sia absolue-
tur.

IUSTIN. IMP. IN AVTH. DE SANCTISS.
Episcop. &c. §. omnibus autem. coll. 9.

Omnibus Episcopis & presbyteris interdici-
mus segregare aliquem a sacra comunio-
ne antequam causa monstretur, propter quam
sanctae regulae hoc fieri iubent. Si quis autem
propter hoc a sancta communione quenquam
segregauerit, ille quidem, qui iniuste a commu-
nitione segregatus est, solutus excommuni-
catione a maiori sacerdote, sanctam mereatur com-
munionem. Qui vero aliquem a sancta com-
munionem segregare praesumpserit, modis om-
nibus a sacerdote, sub quo constitutus est, se-
parabitur a communione quanto tempore illa
perpexerit, ut quod iniuste fecit, iuste sustineat.

Excommuni-
cari sine iusta
causa nemi-
nem debere.

In hunc modum scriptum reperitur per Iustinian.
quod Iulianum Patricium, in Const. CXV. §. nemo
Episcopus.

Nemo Episcopus, nemo presbyter excom-
municet aliquem antequam causa probetur,
propter quam Ecclesiastici canones hoc fieri
iubent. Si quis autem aduersus ea excommu-
nicauerit aliquem, ille quidem, qui excommu-
nicatus est, maioris sacerdotis auctoritate ad
gratiam sanctae comunions redeat. Is autem,

Yy 5 qui

qui non legitime excommunicavit, in tantum
abstineat à communione tempus, quantum
maiori sacerdoti visum fuerit, vt quod iudicium
fecit, ipse iuste patiatur.

IDEM IVSTINIAN. IN AVTH. DE NO-

nach. & Ascetr. §. certè si quis delinquat. coll. 1.

Qui frontem
in delectis per
fricuerunt ex
communione
Christianorū
pelli debere.

SI delictum (transgressoris) atrocius sit, quam
quod medela reparari possit, tunc à bea-
rum cohabitatione prorsus expellatur, ut
seipsum à melioribus ad deteriora committat,
ipse solus improbitatis suæ fructu capiat,
vitiis suorum aliquid ceteris contage
adfricet: quemadmodum peste laborantes
incurabiliter agrotantia solent pecora.

IDEM IN AVTH. QVOM. OPORT. ETC.

& cler. &c. §. si quis autem. coll. 1.

Calumniator
excommuni-
catur.

Qui sine probatione imponit ordinationem
& ipse quidem cader de sede sacerdoti-
tali, reus autem erit Deo &c. Si quis autem
ordinatione facta probetur calumniator, ex-
gatur in perpetuum à sacra communione
falsitas impunita sit.

DE MORTE, F.

NERIBVS ET EXEQVIA

Argumentum quod viventium operibus
defunctis etiam prodesse creditum sit in
Ecclesia, habetur vel ex eo, quod cum olim
viri amplissima quandoq. et iuxta facultatem
relinquebāt legata vxoribus easq. iure iurandi
gebāt, ne ad secunda matrimōia conuolaret.